

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

636

Vragen van het lid **Kisteman** (VVD) aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht «Inspectie bezoekt al jaren veel minder basisscholen dan aan Kamer is beloofd»* (ingezonden 6 november 2024).

Antwoord van Minister **Bruins** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 22 november 22 november 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met het nieuwsbericht «Inspectie bezoekt al jaren veel minder basisscholen dan aan Kamer is beloofd»¹?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat er in 2007 aan de Tweede Kamer is toegezegd dat alle basisscholen iedere vier jaar bezocht zouden worden en klopt het dat aan deze toezegging niet is voldaan, omdat de Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspectie) de registratie niet op orde had, en dat één derde van de basisscholen niet is bezocht?

Antwoord 2

Het klopt dat in 2007 aan de Tweede Kamer is toegezegd dat alle basisscholen iedere vier jaar bezocht zouden worden en dat aan deze toezegging niet voldaan. Dat betreuren wij. Wij zijn voornemens een onafhankelijk en extern onderzoek te laten verrichten naar de rapportages over de bezoeken van de inspectie aan scholen in het funderend onderwijs. Wij zijn momenteel met de Auditdienst Rijk (ADR) in gesprek over dit verzoek en de mogelijkheden voor een spoedige start. Uw Kamer zal hierover in de Voortgangsbrief toezicht van medio december nader worden geïnformeerd.

¹ NOS, 31 oktober 2024, «Inspectie bezoekt al jaren veel minder basisscholen dan aan Kamer is beloofd», <https://nos.nl/artikel/2542746-inspectie-bezoekt-al-jaren-veel-minder-basisscholen-dan-aan-kamer-is-beloofd>

Vraag 3

Deelt u de mening dat het bezoeken van scholen een wezenlijk onderdeel is van de werkzaamheden van de inspectie?

Antwoord 3

Ja.

Vraag 4

Is bij u bekend waarom de inspectie de registratie niet of onvoldoende op orde had?

Antwoord 4

De inspectie heeft in haar nota die als bijlage bij onze Kamerbrief² van 31 oktober jl. was gevoegd enkele redenen genoemd hoe dit heeft kunnen gebeuren. Zoals bij vraag 2 al aangekondigd is de ADR gevraagd om onafhankelijk en extern onderzoek te doen. Uw Kamer zal over dit onderzoek nog nader worden geïnformeerd.

Vraag 5

Klopt het dat u zich vanwege deze ontbrekende registratie heeft gebaseerd op onvolledige informatie?

Antwoord 5

Zoals in de antwoord op de vragen 2 en 4 al aangegeven zijn wij in gesprek met de ADR over een onderzoek naar de rapportages over de bezoeken van de inspectie in het funderend onderwijs. Pas als deze uitkomsten bekend zijn weten wij welke gevolgen dit eventueel heeft gehad. Uw Kamer zal over dit onderzoek nog nader worden geïnformeerd.

Vraag 6

Kunt u schetsen of er beslissingen dan wel keuzes gemaakt zijn die gebaseerd zijn op de onvolledige informatie die de inspectie in haar rapportages naar u heeft verzonden? Zo ja, kunt u toelichten welke?

Antwoord 6

Wij vinden het belangrijk dat eerst het onderzoek zoals genoemd onder vragen 2, 4 en 5 plaatsvindt. Vervolgens kunnen wij op basis van dit onderzoek deze vraag zorgvuldig beantwoorden.

Vraag 7

Kunt u aangeven of de registratie bij de inspectie inmiddels wel op orde is en zo nee, wat gaat u eraan doen om dit zo snel mogelijk op orde te krijgen?

Antwoord 7

De inspectie spant zich doorlopend in om de kwaliteit en volledigheid van de registratie van haar toezichtactiviteiten te verbeteren. Dit zal de komende periode worden geïntensiveerd. De inspectie zal een verbeterplan toezichtregistratie opstellen, waarvan zij de uitkomst door een onafhankelijk bureau zal laten valideren. Deze verbeterslag moet ertoe leiden dat de inspectie zich te allen tijde volledig kan verantwoorden over haar activiteiten. Daarbij zal de inspectie steeds helder zijn over wat er met de beschikbare capaciteit wel en niet mogelijk is.

Vraag 8

Deelt u de mening dat het plegen van onverwachte bezoeken door de inspectie scholen de kans biedt hun inzet voor goed onderwijs, onder andere op basisvaardigheden- en burgerschapsonderwijs, te demonstreren?

Vraag 9

Kunt u schetsen wat de stand van zaken is van het plegen van onverwachte bezoeken, mede omdat de Kamer in 2023 heeft aangedrongen op meer onaangekondigde bezoeken?

² Kamerstukken II, 2024–2025, 31 293-760

Antwoord 8 en 9

Scholen hebben bij bezoeken door de inspectie in principe altijd de kans om hun inzet voor goed onderwijs te laten zien. Dit geldt niet specifiek of alleen bij onverwachte (onaangekondigde) bezoeken. De inspectie voert een groot aantal activiteiten uit waarbij scholen worden bezocht. Hierbij valt te denken aan herstelonderzoeken, verificatie-activiteiten bij scholen in het kader van bestuursonderzoek en bezoeken aan scholen in het kader van stelselonderzoek. Daarnaast is de inspectie vanaf 2021 meer gaan inzetten op kwaliteitsonderzoeken, zowel risicogericht (risicokwaliteitsonderzoeken) als steekproefsgewijs (steekproefkwaliteitsonderzoeken). De inspectie heeft een verkenning gedaan naar de vraag hoe onaangekondigde toezichtsactiviteiten het toezicht van de inspectie kunnen versterken. Uw Kamer ontvangt deze verkenning binnenkort, samen met de reactie van de OCW-bewindspersonen daarop.

Vraag 10

Klopt het dat het budget van de inspectie de afgelopen jaren is gegroeid met € 15,5 miljoen in 2022 en € 13,9 miljoen in 2023?

Antwoord 10

In de Kamerbrief toezicht van november 2022³ is opgenomen dat het kabinet jaarlijks ca. € 15,5 mln. extra in de inspectie investeert, wat grotendeels beschikbaar is voor het aannemen van extra mensen. Toen is ook verwoord dat deze uitbreiding gefaseerd gaat en een ambitieuze opgave is, gezien de huidige arbeidsmarkt. In 2022 zijn de totale uitgaven van de inspectie met € 7,5 miljoen gestegen, in 2023 was de stijging € 13,9 miljoen. Het grootste deel van het extra geld is gegaan naar het aannemen van extra personeel om meer onderzoeken op scholen uit te kunnen voeren. Ook zit in dit bedrag de reguliere loon- en prijsontwikkeling verdisconteerd.

Vraag 11

Klopt het voorts dat een deel van de extra middelen naar het programma Versterking Toezicht is gegaan en heeft u inzicht in de besteding hiervan, zeker in het licht van het achterblijven van het aantal toegezegde schoolbezoeken?

Antwoord 11

Het klopt dat er extra middelen naar de inspectie zijn gegaan voor het programma Versterking Toezicht. Het grootste deel van het extra geld is gegaan naar het aannemen van extra personeel om de grotere aantallen risico-kwaliteitsonderzoeken op scholen en ook de (nieuwe) steekproefkwaliteitsonderzoeken op scholen te kunnen uitvoeren.

Vraag 12

In hoeverre klopt de informatie die volgt uit de door de inspectie uitgevoerde steekproef dat er circa duizend basisscholen in Nederland zijn die de onderwijskwaliteit niet op orde hebben, maar hier zelf niet van op de hoogte zijn en hoe gaat u de inspectie aansporen deze scholen zo snel mogelijk in beeld te brengen en te adviseren?

Antwoord 12

Vanaf augustus 2023 is de inspectie – naast het risico-kwaliteitsonderzoek dat zij al deed op scholen – met steekproefkwaliteitsonderzoek gericht en diepgaand naar de kwaliteit van scholen gaan kijken. Iets meer dan 20% van de 225 in 2023 in de steekproef onderzochte scholen werd beoordeeld met een onvoldoende. Het gaat dus om een steekproef onder een relatief beperkt aantal scholen, maar de resultaten baren wel zorgen. Als de 20% wordt geëxtrapoleerd is de uitkomst inderdaad een aantal scholen in de orde van grootte van 1.000. Van besturen en scholen mag in beginsel worden verwacht dat zij zelf zicht hebben op de eigen onderwijskwaliteit en de tekortkomingen daarin en dat zij werken aan verbetering. De inspectie heeft met de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse goed zicht op de scholen met risico's en zet de beschikbare capaciteit daar in waar dat het meest nodig is. De uitkomsten van de steekproefkwaliteitsonderzoeken zijn daarbij behulpzaam, omdat ze

³ Kamerstukken II, 2022–2023, 31 293-652

een goed beeld geven van waar aandacht aan moet worden besteed en hoe dat het beste kan gebeuren. De inspectie gaat de uitkomsten van de steekproefkwaliteitsonderzoeken ook gebruiken om de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse te valideren en aan te scherpen. De inspectie zal ons informeren over deze validatie en aanscherping van de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse.

Vraag 13

Deelt u de mening dat onderwijsprestaties en -kwaliteit prevaleren boven een eventuele «toezichtslast» voor onderwijsbestuurders en leerkrachten en hoe beoordeelt u in dat licht de notie van de inspectie dat zij scholen geen onnodige druk wenst te bezorgen?

Antwoord 13

Het is van belang dat de inspectie vooral daar is waar dat nodig is. In die gevallen zijn de toezichtlast en de druk die daarmee gepaard gaat op hun plaats. In die gevallen prevaleert dus ook het belang van kwaliteitsverbetering boven het beperken van de toezichtlast. Wel houdt de inspectie zicht op alle scholen en op het landelijke beeld van de onderwijskwaliteit. Dit doet de inspectie via de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse bij alle scholen, de steekproef-kwaliteitsonderzoeken op scholen en via stelselonderzoek.

Vraag 14

Hoe gaat u ervoor zorgen dat de inspectie alle scholen periodiek gaat bezoeken, conform de wens van de Kamer?

Antwoord 14

De inspectie houdt zicht op de onderwijskwaliteit op alle scholen via de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse. De inspectie heeft met een mix van toezichtactiviteiten goed zicht op de onderwijskwaliteit op de scholen in Nederland en is vooral daar waar dat nodig is. Dit is de kern van het huidige toezicht, niet het met een bepaalde periodiciteit bezoeken van alle scholen. Het toezicht van de inspectie is altijd in beweging, nieuwe ontwikkelingen en ideeën neemt de inspectie mee in de toezichtontwikkeling. Een aspect daarvan is dat de inspectie met de uitkomsten van het steekproef-kwaliteitsonderzoek dat sinds augustus 2023 plaatsvindt de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse gaat valideren en aanscherpen. Verder ontwikkelt de inspectie momenteel een nieuw onderzoekskader. De beoogde ingangsdatum is 1 augustus 2027. Bij de totstandkoming van dit onderzoekskader neemt de inspectie de lessen uit het verleden mee en vooral ook inzichten over wat effectief is in het toezicht. Over de ontwikkeling van dit kader is ons departement regelmatig in gesprek met de inspectie. In het voorjaar van 2026 zullen wij u informeren over de contouren van het nieuwe kader voor 2027, en de definitieve onderzoekskaders worden na vaststelling door ons aan de Staten-Generaal aangeboden.

Toelichting

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Soepboer (Nieuw Sociaal Contract), ingezonden 1 november 2024 (vraagnummer 2024Z17264).